

No, a co?!

Psaný scénář prorocké práce je velice detailní: “Řekni jim...” a “Řeknou ti...” Pán Bůh tedy ví, jaká bude lidská odpověď. Ví totiž, kam člověk směřuje. A poslední slovo pak má opět Hospodin.

“¹² Řekni jim toto slovo: Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý džbán bude naplněn vínem. Řeknou ti: Copak to nevíme, že každý džbán bude naplněn vínem? ¹³ Řekni jim: Toto praví Hospodin: Hle, naplnuji opilostí všechny obyvatele této země, krále, kteří sedí na Davidově trůnu, kněze, proroky i všechny obyvatele Jeruzaléma.

¹⁴ Roztříštím je jednoho o druhého, otce spolu se syny, je Hospodinův výrok, nebudu mít soucit, ani lítost, neslituji se, dokud je nezničím.”

(Jeremjášovo proroctví 13:12-14)

Celý dialog má příchuť trapnosti. Prorok neřekne nic nového. Vše se točí kolem měchů¹ na víno. A nechuť naslouchat prorockým slovům, nechuť přemýšlet se rozčílí: “No, to je přece jasné, že měchy na víno budou naplněny vínem! Na co jiného by asi tak byly?” a v horizontu ohrožení nepřítelem a obléhání města se zdá blábolení proroků naprosto nesmyslným. Prorocké slovo však má několik významů, které stojí za pozornost:

1. Říká, že všechny měchy budou naplněny vínem. Tedy, že nebude jen někdo - král, dvořané, kněží, vojevůdci - kdo si odnese to svoje, ale že půjde o všechny. Všichni doplatí na neposlušnost. Kolaps politiky naší země je kolapsem nás všech.
2. Měchy budou naplněny vínem. Jde o to, jaké to víno je... Jiný prorok, Izajáš, nabízí pohled zpět a z něho lehko usoudíme, že tohle bychom nikdo pít nechtěli: “Hle, beru z tvé ruky kalich závratí, kalich své zloby; už ho nebudeš více pít...” (Proroctví Izajášovo 51:22)² Tohle víno bude kalné, plné kvasných procesů, hořké, mámivě alkoholické, možná už i octovaté...
3. Zkáza vyjde zevnitř. Měchy se roztříští (spíše džbány) jeden o druhý. Může to být divokým kvašením a tlakem jednoho měchu na druhý. Může to být pohybem. Každopádně uškodí jeden druhému a zlo přijde zevnitř, z nejužších vztahů na nichž stojí budoucnost - Otec a syn.
4. Hněv bude bez lítosti. To je temné proroctví. Kde chybí milosrdenství, nastává noc. V požehnání dávaném synům se modlili otcové: “Ať nad tebou Hospodin rozjasní svou tvář a je ti milostiv!” (Numeri 6:25) Jasná tvář je jako žhnoucí pec. Bez milosrdenství je nesnesitelná!

Tma je předposlední Hospodinovou ranou zasazenou Egyptu.³ Vlastně i poslední, protože smrt prvorozených nastala v noci a Izrael vyšel nad ránem, tedy v noci. Jak se to změnilo! Dřív je tma trestem otrokářům, dnes... Teď je tma skutečnou hrozbou také Izraeli:

“¹⁵ Slyšte a poslouvejte, nepovyšujte se, protože Hospodin promluvil. ¹⁶ Vzdejte slávu Hospodinu, svému Bohu, dříve nežli způsobí tmu, dříve nežli vaše nohy za soumraku klopýtnou na horách. Budete čekat na světlo, ale *on* ho promění v nejhlubší tmu, učiní *ho* hustou temnotou. ¹⁷ Jestliže toto *varování* neuposlechnete, ve

¹ Nebo džbánů na víno

² Viz celý text: Proroctví Izajášovo 51:17-23

³ Viz: Exodus 10:21-29

skrytu se moje duše rozpláče nad vaší pýchou, bude hořce plakat, z mých očí poplynou slzy, protože Hospodinovo stádo bude vzato do zajetí.”
(Jeremjášovo proroctví 13:15-17)

Jeremjáš měl spojení i na samotného krále. Přímo nebo nepřímě. Byl dílem náboženským kazatelem i politickým komentátorem. Tehdejší náboženské království tak bylo zařízeno. Jako prorok si dovolil krále varovat. Králi by pomohla kapitulace. Odstoupení od trůnu. Tady je slovo pro krále a pro královnu matku: ⁴

“¹⁸ Řekni králi a královně: Sesedněte dolů, protože vaše krásná koruna spadne z vašich hlav. ¹⁹ Jižní města budou zavřena a nebude, *kdo by je otevřel*; celý Juda bude vzat do zajetí, zcela vzat.”
(Jeremjášovo proroctví 13:18-19)

Prorok mluví o jižních městech, která se dostala do rukou nepřátel. A protože nepřítel přišel ze severu, znamená toto proroctví naprosté porobení Izraele. Není jiná naděje. A král proroka nakonec i poslechl: “Nato judský král Jójakín vyšel k babylonskému králi, on i jeho matka, jeho otroci, jeho knížata i jeho dvorní úředníci. Babylonský král ho zajal v osmém roce svého kralování.” (2. kniha Královská 24:12) A už se nikdy nevrátil zpět.⁵ Jestli měl někde Jeremjáš někde úspěch, tak v tomto případě.

Závěrečný oddíl přináší několik motivů, které vystačí na samostatné uvažování:

1. Z rádců vládců

Omyl, kterým přicházejí majitelé o firmy, občané o úspory, ředitelé o svá místa. Nechají si radit od lidí, kteří usilují o jejich místo a majetek. Protože to neprohlédnou, doplatí na to svým místem, funkcí i majetkem. Rádců si nechají předložit všechna data s výrazem oddané pokory služebníků a pak zatnou spáry a ničí. Běžný model. A stejně tak se stali Izraeli, který se snažil hrát svou roli v politických napětích mezi Egyptem a Babylónií.

2. Zvednutí podolek dcery izraelské

Výprask, který uštědří dceři izraelské její rádců a poslůz i Pán Bůh. Přímo na zadek. To je velké ponížení. Ale je to ještě horší. Cudně je to napsáno, ale skutečnost je krutější. Jako ostatně při všech agresích: Bývalí důvěrníci zvednou podolky dcery izraelské a znásilní ji. Tak, jak to doprovázelo násilnosti v Bosně, v Chorvatsku, v Srbsku či v Africe a nebo Jižní Americe. Vždy se to tak dělalo. Dcera izraelská bude v bolestech rodící ženy, v “sociální izolaci” mateřské, s povadlými prsy kojící matky - protože pryč je okrasa stád oveček, mladistvého vzhledu... Ponížení je dokonáno až do konce. Narodí se lidé dvou krví bez domova a bez charakteru, bez otců a bez výchovy. Lidé s jediným dědictvím - se vztekem.

A Pán Bůh už pak dceru izraelskou neponižuje, jen ty sukně zvedne, aby bylo vidět následky, aby se nic neskrývalo. Aby si zase nehrála na cudnou a neposkvrněnou. Bůh se nevyžívá v ponižování, ale slouží pravdě.⁶

3. Možná změna leopardů

Kúšijci jsou ebenově černí Etiopané a nijak nemohou změnit barvu svojí kůže. Navždy zůstanou takoví, jací jsou. A leopardi budou vždycky skvrnití. I kdyby člověk chtěl dělat dobro, nemůže. Nedokáže být dobrý, když je v podstatě zlý. A nejde jen o návyk dělat

⁴ Viz: 2. kniha Královská 24:8-12, královna byla “bronzová” tj. *Nechušta* a zároveň to byla zřejmě silná osobnost, *hadí královna* (uctíváný *Nechušan* - bronzový had z knihy Numeri 21:9 a ze 2. knihy Královské 18:4)

⁵ Viz: Jeremjášovo proroctví 52:33-34

⁶ Viz: Nahumovo proroctví 3:5

zlo. Jde o neschopnost dělat dobro. Zajímavé je porovnání se slovy Pána Ježíše, který říká, že *svým dětem dokážeme dát dobré dary*.⁷ Člověk dovede jen něco a tím si myslí, že je celý dobrý...

“²⁰ Pozvedni oči a podívej se *na ty*, kteří přicházejí od severu. Kde *je stádo, které ti bylo dáno, tvé krásné ovce?* ²¹ Co řekneš, až nad tebou ustanoví za vůdce *ty, které ses naučila mít za důvěrníky?* Zdali tě nezachvátí bolesti jako rodící ženu? ²² Když se zeptáš ve svém srdci: Proč mě tohle postihlo? Pro množství tvých vin zvedli tvoje sukně, natloukli ti *na zadek*. ²³ Cožpak může Kúšijec změnit svou kůži, anebo leopard svoje skvrny? Pak také vy dokážete konat dobro, *když jste si zvykli páchat zlo*. ²⁴ Rozptýlím je jako plevy hnané stepním větrem. ²⁵ Toto *je tvůj úděl* (míra, kterou jsem ti odměřil) *je* Hospodinův výrok, *za to*, že jsi na mne zapomněla a spoléhala na klam. ²⁶ I já zvednu tvoje sukně přes tvou tvář a bude vidět tvoje hanba, ²⁷ tvé cizoložství a tvoje žádostivost, tvé hnusné smilstvo. Na návrších *i* na poli jsem viděl tvé ohavné modly. Běda ti, Jeruzaléme! Jak dlouho ještě budeš nečistý?”
(Jeremjášovo proroctví 13:20-27)

Otázky a podněty na cestu domů:

1. Spoustu toho známe. Případne nám idiotské, stále si opakovat jasné věci. Každý měch či džbán bude naplněn vínem, no a co?! Už jste viděli takhle vytočeného křesťana a co vás vytočí?
2. *Rozjasni nad námi svou tvář a buď nám milostiv* a oproti tomu *obrat' k nám svou tvář a obdař nás pokojem*. Jak to vykládáte? Jak si vykládáte Boží hněv? A jak zase Boží milost? Je to něco, co samozřejmě následuje? Jaké je místo pokání v bohoslužbách? Neztratilo se to pod nánosem “chvály” a “automatu na vyslyšení”, který provozujeme?
3. Jaký dopad má mít křesťanská víra ve světě? Proroci dosáhli až na královský dvůr. Bylo to království Božího lidu. Jak to vypadá v našich demokratických podmínkách, jsme tu jen proto, abychom se modlili a drželi zobák?
4. Nesnesitelné škarohlídství: “Prý jsme zlí?!” Nešlo by to jinak? Nešlo by konečně připustit, že člověk je vlastně dobrý? Pokud ano, tak proč? A pokud ne, tak z jakého důvodu?

⁷ Srovnej: Matoušovo evangelium 7:11 “Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše dá dobré věci těm, kteří ho žádají, váš Otec, který *je v nebesích!*” Tím spíše je cenné, že si Pán Bůh všimne i drobných dobrých detailů. Ale změna není věcí dobrých detailů, změna je záležitostí nového narození, nikoli postupných oprav.